

BESZÁMOLÓ A TISZTASZOBA KULTURÁLIS EGYESÜLET SZARDÍNIAI TANULMÁNYÚTJÁRÓL

Erasmus+ KA122-ADU mobilitás | 2026. február 12-16.

Szakmai beszámoló

Bevezetés

A 2024-2-HU01-KA122-ADU-000289631 számú Erasmus+ pályázat keretében a Tisztaszoba Kulturális Egyesület négy tagja támogatással, további két tagja pedig önköltségen vett részt a 2026. február 12. és 16. között megvalósult szardíniai tanulmányúton. Fogadó szervezetünk az Associazione Folk Tradizioni Popolari Macomer táncegyüttes volt, amelynek vezetője, Antonio Giuseppe Penduzzu – közismert nevén Pinuccio – szervezte és segítette szakmai programjainkat.

A mobilitás célja a szárd néphagyományok, a farsangi szokások, a néptánc, a viselet- és textilkultúra, valamint a hagyományos kézművesség tanulmányozása volt. A program során előadásokon, múzeumlátogatásokon és közösségi táncalkalmakon vettünk részt, továbbá lehetőségünk nyílt a helyi hagyományőrökkel való közvetlen tapasztalatcserére. Olasz nyelvtanárként és szövöként különösen fontos szakmai tapasztalatot jelentett számomra a helyi kulturális közegben való tájékozódás, az olasz nyelv autentikus helyzetekben történő használata, valamint a szárd textilhagyományok és eszközök megismerése.

Csütörtök, február 12. - Érkezés és farsangi hagyományok

Cagliariból észak felé, Macomer irányába indultunk. Az előző két év aszályos időszakát követően a szigetet szokatlanul csapadékos időjárás jellemezte: a zöld táj, a megáradt patakok és a szivárványok különleges látványt nyújtottak. Útközben egy helyi vendéglőben álltunk meg, ahol spontán beszélgetés alakult ki a farsangi előkészületekről. Megtudtuk, hogy Oristanóban ekkor készültek a farsangi felvonuláson a lovakat díszítő kokárdák; egyet ajándékba is kaptunk. A személyes találkozás már az érkezés előtt lehetőséget adott a helyi kultúra mindennapi, közösségi oldalának megismerésére.

A szállás elfoglalása után Gavoiiba utaztunk, ahol a farsangi szokásokkal ismerkedtünk. A helyi hagyomány szerint a résztvevők bekормozzák az arcukat, fekete köpenyt öltenek, és harmonika, dob, valamint triangulum kíséretében zenével

és tánccal búcsúztatják a telet. A felvonulásról és a szabadtéri táncról már lemaradtunk, a kocsmákban zajló táncházak körtáncaiba azonban bekapcsolódhattunk. A közös tánc lehetőséget adott a helyi mozgásformák megfigyelésére, a közösségi részvételre és a kulturális különbségek közvetlen megtapasztalására.

Péntek, február 13. - Történeti örökség és népművészeti találkozó

Bosa felé vezető utunk során megálltunk egy nuragénál. Ezek a jellegzetes kőépítmények Szardínia ősi múltjának meghatározó emlékei, és fontos szerepet töltenek be a sziget kulturális önképében. Bosában a történelmi városközpontban és a Temo folyó partján tettünk sétát, megfigyelve a település épített környezetét és helyi arculatát.

Délután Oristanóban, a Teatro Antonio Garau épületében részt vettünk az „ELEONORA IN FOLK” rendezvényen. Oristanói és macomeri táncsoportok léptek fel, a zenei programban pedig Maria Giovanna Cherchi és Vanni Masala működött közre. A rendezvény betekintést nyújtott a szárd néptánc és népzene mai előadói gyakorlatába. Egy spontán felkérés nyomán egyesületünk elnöke, Dóra Fruzsina is köszöntötte a közönséget, ami hozzájárult a magyar és szárd hagyományőrző közösségek közötti kapcsolat erősítéséhez.

Az estét a Gruppo Folk Città di Oristano székházában töltöttük, ahol kötetlen szakmai és személyes beszélgetésekre nyílt lehetőség. A találkozás a kulturális tapasztalatcserét és a jövőbeli együttműködések lehetőségét is elősegítette.

Szombat, február 14. - Viseletek, tárgyi kultúra és kölcsönös tánctanulás

Nuoróban meglátogattuk a Museo della Vita e delle Tradizioni Popolari Sarde gyűjteményét, amelyet a helyiek Museo del Costume néven ismernek. A múzeum a szardíniai népelet és hagyományos kultúra sokrétű bemutatóhelye. A kiállításon viseleteket, hímzéseket, fejkendőket, ékszereket, textíliákat és kézzel készített használati tárgyakat tanulmányoztunk. A különböző települések öltözeteit bemutató figurák szemléletesen érzékeltették a helyi viseletkultúra változatosságát.

A karneváli szokásokat bemutató tárgyak – többek között báránybőrök, fa maszkok és kolompok – a rituális hagyományok tárgyi világába engedtek betekintést. Különösen jelentős tapasztalat volt felismerni, hogy a kiállított viseletek és kellékek nem csupán történeti emlékek: a helyi közösségek ünnepein ma is használatban vannak. Ez a megfigyelés a hagyományőrzés folytonosságára és a tárgyi kultúra identitásformáló szerepére irányította a figyelmünket.

A múzeumlátogatás után egy nuorói étteremben, a L'Artigiano – La cucina tipica Sarda di Nonna Rosa vendéglőben a hagyományos szárd konyha fogásaival ismerkedtünk. Az étkezés a helyi kultúra gasztronómiai dimenzióját is megmutatta.

Este a Gruppo Folk Tradizioni Popolari di Macomer székházában vendéglátóinkkal közös tánctanulásra került sor. A szárd résztvevők a Ballu de su Marghine (Ballo del Marghine), a Danza, a Dillaru és a Passu Torradu táncokat tanították meg nekünk; mi somogyi ugrós, páros és eszközös táncokat mutattunk be és tanítottunk viszonzásul. A kölcsönös tanulás során a mozdulatok megfigyelése, utánzása és pontosítása közös kommunikációs eszközzé vált. A tapasztalat megerősítette, hogy a tánc a nyelvi különbségektől függetlenül képes közösséget teremteni.

Az este során szárd vendéglátóink mindannyiunknak egy-egy su cooccu nevű védelmező amulettet ajándékoztak, amely a helyi hiedelemvilágban a malocchiu, vagyis a „gonosz szem” ellen szolgál. Mi magyar szalámival, borral és édességgel köszöntük meg a vendéglátást. Az ajándékcsera a kölcsönös tisztelet és a személyes kapcsolatok jelentőségét fejezte ki.

Vasárnap, február 15. - Szövéskultúra és farsangi rítusok

A szakmai program részeként Silanus településére is ellátogattunk, ahol Pinuccio közreműködésével felkerestük a helyi textilmúzeumot. Silvia Deledda Tobes szövő kalauzolt bennünket a gyűjteményben. A kiállításon helyi textileket, valamint a szövéshez és fonáshoz használt hagyományos eszközöket tekinthettünk meg. Szövőként különösen hasznos volt a tárgyak, az eszközhasználat és a helyi textilhagyományok tanulmányozása; a látottak összehasonlítási alapot kínáltak a magyar népi textilkultúra megismeréséhez és oktatásához is.

Délután Mamoiadába utaztunk, ahol a télbúcsúztató ünnep már javában zajlott. A főtéren gyermekek, felnőttek és idősek együtt táncolták a helyi körtáncot. A közösségi tánc nyitott formája jól érzékeltette, hogyan öröklődnek tovább a mozgásformák a generációk között, és miként válik a tánc az ünnepi részvétel természetes eszközévé.

A hagyományőrző csoportok maskarás felvonulásán a Mamuthones jellegzetes maszkos alakjai és az őket kísérő, spanyol katonákat idéző figurák jelentek meg. A maszkok, a báránybőr ruhák és a kolompok összetett rituális látványt hoztak létre. A felvonulás a helyi történelmi emlékezet, a hiedelemvilág és a közösségi identitás kapcsolatára irányította a figyelmünket.

A napot Ottanában zártuk. A főtéren élő zenére táncoltak, az utcákon pedig a karnevál hagyományos alakjai – köztük az i boes, az i merdules és a sa filonzana – jelentek meg. A kolompszóval és tánccal kísért szokások megfigyelése tovább árnyalta a szárd farsangi hagyományokról szerzett ismereteinket. A két település programjai egyaránt megmutatták, hogy a farsang nem pusztán látványosság, hanem a helyi közösségek aktív részvételén alapuló, ma is élő kulturális gyakorlat.

Hétfő, február 16. - Hazautazás és tapasztalatok összegzése

A tanulmányút utolsó napján lezártuk szardíniai programunkat, és megkezdtük a hazautazást. Az öt nap alatt a szárd néptánc, a farsangi szokások, a viselet- és textilkultúra, valamint a hagyományos kézművesség több területével is megismerkedtünk. A múzeumi látogatások és a helyi szakemberekkel folytatott beszélgetések a tárgyi tudás bővítését, a közös tánctanulás pedig a gyakorlati tapasztalatszerzést szolgálta.

Fejlesztett kompetenciák és a megszerzett tudás hasznosítása

A mobilitás során több, a pedagógiai és kézműves munkámban egyaránt hasznosítható kompetenciám fejlődött.

Interkulturális és kommunikációs kompetencia. A helyi táncosokkal, múzeumi munkatársakkal és vendéglátókkal folytatott személyes találkozások során fejlődött a kulturális különbségek értelmezésének és tiszteletteljes kezelésének képessége. Olasz nyelvtanárként különösen fontos tapasztalatot jelentett az olasz nyelv valós, spontán kommunikációs helyzetekben történő használata, a hallás utáni megértés és a kulturális kontextushoz kötődő szókincs bővítése.

Szakmai és módszertani kompetencia az olasztanításban. A szárd hagyományok közvetlen megismerése új, autentikus kulturális tartalmakkal gazdagította a tanítási gyakorlatomat. A népszokások, a farsangi maszkok, a viseletek, a zene és a tánc az olasz nyelvórákon is felhasználható témákat kínálnak, amelyek segítségével a nyelvtanulás összekapcsolható az ország és régiói kulturális sokszínűségének megismerésével. A személyes élményekre épülő feladatok, képek, tárgyak és történetek a tanulók motivációját és kulturális érzékenységét is támogathatják.

Kézműves és textilszakmai kompetencia. A silanusi textilmúzeumban látott textilek, szövő- és fonóeszközök bővítették a hagyományos textilkultúráról szerzett ismereteimet. Szövőként lehetőségem nyílt a szárd és a magyar népi textilhagyományok szempontjainak összevetésére, a tárgyi örökség, a technikai tudás és a helyi identitás összefüggéseinek megfigyelésére. A megszerzett tapasztalatok inspirációt adhatnak a műhelymunkához és a kézműves foglalkozások szakmai tartalmának bővítéséhez.

Megfigyelési, elemzési és reflektív kompetencia. A múzeumi gyűjtemények, a viseletek, a maszkok és a közösségi rítusok tanulmányozása fejlesztette a kulturális jelenségek tudatos megfigyelését és összehasonlító értelmezését. A hagyományos formák mai használatának megfigyelése segített árnyaltabban megérteni, hogyan maradnak életben és alakulnak tovább a közösségi hagyományok.

Együttműködési és közösségépítő kompetencia. A kölcsönös tánctanítás, a közös programok és az ajándékcsera erősítették az együttműködést, az alkalmazkodást és a tudásmegosztást. A közös tanulás során megtapasztaltuk, hogyan segíti a bizalmi légkör és a gyakorlati részvétel a különböző kulturális háttérrel rendelkező résztvevők közötti kapcsolat kialakulását.

Kulturális közvetítői és tudásmegosztási kompetencia. A mobilitás során szerzett ismeretek hazai bemutatása lehetőséget teremtett arra, hogy a személyes tapasztalatokat szélesebb közönséggel is megosszuk. A tanulmányút eredményei élménybeszámolók, táncbemutatók, nyelvórák és kézműves foglalkozások keretében is továbbadhatók, így a mobilitás hatása az utazás résztvevőin túl más érdeklődőkhöz és tanulókhöz is eljuthat.

Összességében a szardíniai mobilitás egyszerre jelentett kulturális, pedagógiai és kézműves szakmai fejlődést. A helyi hagyományok közvetlen megismerése, a táncok kölcsönös tanítása és a textilkultúra tanulmányozása olyan tapasztalatokkal gazdagított, amelyek az olasztanári munkámban és szövői tevékenységemben egyaránt hasznosíthatók.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton is köszönjük szárd barátainknak a szívélyes vendéglátást, a megosztott tudást és a maradandó élményeket, valamint az Európai Uniónak az Erasmus+ programon keresztül biztosított támogatást.